

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: cncd@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 449
din 20.08. 2009**

Dosar nr: 666/2008

Petiția nr: 12.364 din data de 24.09.2008

Petent: Asociația "Liga meșteșugarilor rromi" din România, prin C I

Reclamat: Centrul de Conservare și Valorificare a Tradițiilor și Creației Populare al Municipiului București, prin S M

Obiect: respingerea cererii de participare la târgul organizat cu ocazia Zilelor Bucureștilor, pe baza originii etnice

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petentului

I.1.1. Asociația "Liga meșteșugarilor rromi" din România, prin C I ,
Președinte, cu domiciliul in

I.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamatului

I.2.1. Centrul de Conservare și Valorificare a Tradițiilor și Creației Populare al Municipiului București, prin S M , cu domiciliul de corespondență, loc. București, str. Piața Lahovari, nr. 7, sector 1

II. Obiectul sesizării

2.1. Petentul se consideră discriminat pe criteriul apartenenței etnice (etnia romă) deoarece i-a fost respinsă cererea depusă pentru participarea la târgul organizat cu ocazia Zilelor Bucureștilor unde avea posibilitatea de a-și expune și confecționa, pe loc, obiecte din metal.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

3.1. Prin plângerea înregistrată cu nr. 12.364 din data de 24.09.2008 petentul arată că este președintele Asociației "Liga meșteșugarilor rromi" din România și a dorit să

participe la târgul organizat cu ocazia Zilelor Bucureștilor, dar cererea sa nu a fost aprobată, făcându-se referire la etnia sa, respectiv etnia romă.

IV. Procedura de citare

4.1. Urmare plângerii înregistrate cu nr. 12.364 din data de 24.09.2008, prin rezoluția titularului de dosar, s-a dispus efectuarea de investigații. În data de 13.11.2008 o echipa de investigații din cadrul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării s-a deplasat la sediul părții reclamate. Raportul de investigație s-a depus la dosarul cauzei.

4.2. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4.2. Prin adresa nr. 14.853 din 21.11.2008 a fost citat petentul. Prin adresa nr. 14.854 din 21.11.2008 a fost citată reclamata. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 04.12.2008.

4.3. La termen s-a prezentat petentul, iar partea reclamată a fost absentă. Partea reclamată a depus la dosar un punct de vedere scris, înregistrat cu nr. 15154 din 27.11.2008 și înscrisuri.

4.4. Prin adresa înregistrată cu nr. 15579 din 05.12.2008, titularul de dosar a solicitat un punct de vedere cu privire la obiectul petiției Centrului Romilor pentru Politici Publice „Amare Romentza”. Prin adresa înregistrată cu nr. 15840 din 15.12.2008, Centrul a comunicat un punct de vedere scris.

4.5. Dosarul a fost introdus în ședința de deliberări din data de 14.05.2009 și data de 25.06.2009, dar deliberarea a fost amânată pentru o ședință ulterioară deoarece propunerea titularului de dosar nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru. În ședința din 20.08.2009 dosarul a fost soluționat.

V. Susținerile părților

Susținerile petentului

5.1.1. Petentul susține că a fost discriminat pe criteriul apartenenței la etnia romă prin faptul că nu i s-a permis participarea la târgul ce a avut loc cu ocazia Zilelor Bucureștilor, eveniment organizat de Centrul de Conservare și Valorificare a Tradițiilor și Creației Populare al Municipiului București.

5.1.2. La data de 09.09.2008 petentul a depus o cerere la Centrul de Conservare și Valorificare a Tradițiilor și Creației Populare al Municipiului București, ce avea calitatea de organizator al evenimentului, dar nu a primit niciun răspuns, nici în scris, nici telefonic. Cererea a fost înaintată doamnei M. S. În data de 18.09.2008 petentul s-a deplasat la sediul organizatorului pentru a obține un răspuns la cererea sa, dar i s-a spus că nu mai sunt locuri libere. Petentul arată că la data de 19.09.2008 au fost totuși acceptate alte 5 persoane care comercializau turtă dulce și obiecte de cult.

5.1.3. La data de 20.09.2008 petentul a revenit la sediul Centrului, unde doamna S M și-a exprimat refuzul prin afirmația: „dăm o altă culoare târgului”, în opinia petentului o trimitere explicită la apartenența etnică.

5.1.4. Petentul precizează faptul că participarea membrilor asociației pe care o conduce la evenimente de genul celui menționat este foarte utilă, prezentarea și comercializarea obiectelor de metal confecționate de meșteșugarii romi reprezentând pentru aceștia o sursă de venit și de subzistență.

Sușinerile părții reclamate

5.2.1. Partea reclamată prezintă specificul activității pe care o desfășoară și arată faptul că în anul 2008, Anul Interculturalității, Centrul de Conservare și Valorificare a Tradițiilor și Creației Populare al Municipiului București a organizat o serie de evenimente culturale, printre care și Zilele Bucureștiului.

5.2.2. Partea reclamată menționează că petentul i-a contactat telefonic cu solicitarea de a participa la târgul de meșteșugari și i s-a comunicat imediat că selecția se făcuse deja, precum și confirmările de participare la eveniment. Petentul a insistat cu solicitarea de a participa la târg și ulterior s-a prezentat la sediul organizatorului împreună cu un coleg, dar li s-a explicat faptul că nu se mai pot face modificări în programul care era deja stabilit, petentul având posibilitatea de a participa la evenimentele ulterioare.

5.2.3. Partea reclamată arată faptul că petentul și alți colegi ai acestuia au fost prezenți în anul 2007 la Târgul de meșteșugari din cadrul Festivalului Național de Folclor, precum și în anul 2008, la cea de-a doua ediție. De asemenea, precizează faptul că la evenimentele culturale pe care le-a organizat au fost întodeauna printre participanți și reprezentanți ai etniei rome, ca de altfel și ai altor etnii și oferă exemple în acest sens, menționând că și la evenimentul la care petentul nu a participat, au fost prezenți reprezentanți ai etniei rome.

5.2.4. Centrul de Conservare și Valorificare a Tradițiilor și Creației Populare al Municipiului București consideră că, în cazul semnalat de petent, nu poate fi vorba de manifestarea unor acte cu caracter discriminatoriu la adresa acestuia, fiind doar o problemă generată de aspecte ce țin de organizarea unui eveniment cultural, cu un număr limitat de participanți din motive obiective și cu un program ce nu poate fi modificat ulterior momentului confirmării participanților.

5.2.5. Selecția participanților nu s-a făcut în funcție de persoane sau apartenența etnică, iar petentul a participat la acțiuni similare organizate de partea reclamată. Petentul a fost informat de faptul că programul de desfășurare la eveniment era deja încheiat și a primit toate informațiile necesare. În ceea ce privește afirmația că se „dă o altă culoare târgului”, aceasta este negată de partea reclamată.

Punctul de vedere al Centrului Romilor pentru Politici Publice „Amare Romentza”

5.3.1. Centrul consideră că partea reclamată a refuzat participarea petentei fără nicio justificare argumentată, motivul principal fiind apartenența la etnia romă, instituția fiind vinovată de săvârșirea unui act de discriminare etnică. Petenta a solicitat participarea la eveniment din timp, refuzul reclamatei fiind nejustificat. Faptul că petenta

a participat la alte evenimente organizate de reclamată nu justifică refuzarea participării la evenimentul în speță. Argumentul referitor la spațiul limitat este complet fals.

5.3.2. Centrul arată că nu are siguranța că participanții la evenimentul organizat de reclamată sunt romi, aceștia, prin meseriile lor, nu sunt cu adevărat reprezentativi pentru meșteșugurile tradiționale. Susținerea că selecția nu se face în funcție de persoane sau etnie este contradictorie de vreme ce reclamata arată că la eveniment s-a asigurat și participarea unor persoane de etnie romă.

VI. Motivele de fapt și de drept

6.1. Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din Convenție, atunci **când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă**. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „**trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă** (vezi CEDH, 18 februarie 1991, Fredin c/Suedea, parag.60, 23 iunie 1993, Hoffman c/Autriche, parag.31, 28 septembrie 1995, Spadea et Scalabrino c/Italia, 22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, parag.75)

6.2. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, **principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv**. (vezi Sermide SpA v. Cassa Conguaglio Zuccherio and others, Cauza 106/83, 1984 ECR 4209, para 28; Koinopraxia Enoseon Georgikon Synetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, Cauza C-146/91, 1994 ECR I-4199; Cauza C-189/01 Jippes and others 2001 ECR I-5689, para 129; Cauza C-149/96 Portugal vs. Council 1999 ECR I-8395 para.91)

6.3. De asemenea, Colegiul Director reține deciziile Curții Constituționale prin care s-a statuat că **principiul egalității nu se opune ca o lege să stabilească reguli diferite în raport cu persoane care se află în situații diferite**. (Decizia nr.256 din 17 iunie 1997, Decizia nr.154/2001, M.Of. nr.387/2001, CDH 2001, p.914–915) De asemenea, atât în doctrina, cât și în jurisprudența constituțională s-a statuat în mod constant că **principiul egalității în fața legii nu înseamnă uniformitate, ci presupune instituirea unui tratament egal în situații care nu sunt diferite**. De aceea, nu sunt excluse, ci, dimpotrivă, sunt admise soluții legislative diferite pentru situații diferite. (Decizia nr.113/2001, M.Of. nr.317/2001, CDH 2001, p.757; Decizia nr.139/2001, M.Of. nr.330/2001, CDH 2001, p.851) **Curtea Constituțională a reținut că instituirea unor reglementări juridice diferențiate în privința drepturilor și obligațiilor unor categorii de cetățeni care se află în situații diferite nu este contrară art.16 alin (1) din Constituție**. (Decizia nr.294/2001, M.Of.nr.21/2002)

6.4. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al

Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul, analizează în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al O.G. nr.137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță.

6.5. Colegiul Director, analizează dacă obiectul unei petiții întrunește elementele cuprinse în Art. 1 și Art.2 al O.G. nr.137/2000, republicată, sub aspectul scopului sau efectului creat, ce a dat naștere ori nu, unei împrejurari concretizate generic în restricție, excludere, deosebire sau preferință, și care circumstanțiat la situația petentului/petentei (petenților/petentelor), ipso facto, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane care se află în situații analoage sau comparabile, datorită unor criterii determinate și care are ca scop sau ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

6.6. În măsura în care se reține întrunirea elementelor constitutive ale art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000, republicată.

6.7. Sub aspectul incidenței art. 2 al O.G. nr. 137/2000, republicată, în primă instanță, Colegiul director ia act de faptul că în opinia petentului faptele de discriminare sunt circumstanțiate corelativ refuzului părții reclamate de a permite participarea la Târgul meșteșugarilor din București organizat la Centrul de Păstrare și Conservare a Tradițiilor. În opinia petentului, refuzul este datorat apartenenței etnice, în speță etnia romă, acest aspect fiind certificat de declarația reprezentanților centrului, în sensul în care o eventuală participare „dă o altă culoare târgului”, ceea ce, în opinia sa, este în directă legatură cu etnia sa. Din acest punct de vedere, Colegiul reține că plângerea, astfel cum este formulată, vizează alegația săvârșirii unei discriminări directe, în sensul prevederilor art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

7.6. Reținând în acest sens definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin articolul 2 din O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale articolului 2. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2, alin.1 trebuie constatată o deosebire, excludere, restricție sau preferință. Sub aspectul circumstanței concretizate într-un tratament diferit, care întrunește elementul constitutiv al art. 2 alin.1, generic deosebire, restricție, excludere, preferință, și care față de obiectul dedus soluționării trebuie să fie materializat, Colegiul Director reține din susținerile părților că acest element este corelativ refuzului de a permite participarea la evenimentul organizat de partea reclamată. Părțile nu contestă faptul că petentul a adresat o cerere pentru participarea la eveniment, însă susținerile contradictorii vizează cu precădere motivația refuzului. Petentul arată că, ulterior depunerii cererii sale, s-a deplasat la sediul părții reclamate și i s-a precizat că nu mai sunt locuri libere. La solicitările adresate în data de 20.09.2008, petentul susține ca M S a replicat „dăm o altă culoare târgului!”, ceea ce constituie un indiciu al faptului că refuzul a fost motivat de

apartenența etnică. Partea reclamată respinge această acuzație, arătând că nu s-au făcut astfel de referiri. Din punctul de vedere al reclamatei, petentul a contactat telefonic Centrul și i s-a răspuns imediat că selecția pentru acest târg s-a încheiat, fiind deja transmise confirmările. Urmare insistențelor petentului, acesta s-a deplasat la sediu, însă echipa organizatorică a hotărât că pentru acest proiect nu se mai pot face schimbări în program, urmând să participe la evenimentele ulterioare. În consecință, petentul a fost informat de la început că nu poate participa la eveniment deoarece selecția se încheiase.

7.7. Corelativ prevederilor art. 2 din O.G. nr.137/2000, republicată, potrivit definiției discriminării directe, tratamentul diferit trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme, pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare, trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit datorită unui criteriu. Pornind de la premisa că, în speță, alegația tratamentului diferențiat se află în legătura cu apartenența etnică a petentului, Colegiul trebuie să analizeze din mijloacele de probă și înscrisurile aflate la dosar, în ce măsură se poate reține un raport de cauzalitate direct între faptele imputate (refuzul de a permite participarea) și criteriul invocat (apartenența etnică). De asemenea, corelativ elementelor discriminării directe, trebuie analizată situația comparabilității sau analogiei dintre petent și persoanele indicate ca intrând sub incidența unui asemenea raport. Colegiul reține că acest raport este indicat de petent, sub aspectul împrejurării că, în ceea ce îl privește, la data de 18.09.2008 i s-a comunicat faptul că nu mai sunt locuri libere, însă la data de 19.09.2008 altor 5 persoane li s-a permis participarea, acestea comercializând turtă dulce, respectiv obiecte de cult.

7.8. Reținând aspecte de fapt ce rezultă din plângerea petentului și susținerile părții reclamate, coroborat mijloacelor de probă și tuturor înscrisurilor depuse la dosar, Colegiul reține că afirmațiile petentului cu privire la faptul că în data de 20.09.2008 partea reclamată a justificat refuzul prin expresia „dăm o altă culoare târgului” nu poate fi coroborată cu niciun element material de probă, în speță declarații de martori, înscrisuri, înregistrări audio-video. Colegiul observă că partea reclamată, neagă susținerea unor asemenea afirmații, considerându-le neadeverate, fără a indica probe ce susțin acest aspect. Pe de altă parte, petentul indică în plângerea sa faptul că pe data de 19.09.2008, ulterior respingerii cererii sale, au fost acceptate alte persoane, făcând trimitere expresă la probe în acest sens, dar care nu au fost depuse la dosar, nici ca anexă la plângere, ori în cursul audierilor sau ulterior, până la data soluționării. În același sens, partea reclamată susține că la data la care petentul a adresat cererea, procesul de selecție a fost încheiat, însă nu au fost prezentate elemente de probă în acest sens. Astfel cum rezultă din raportul de investigație aflat la dosar, motivul neparticipării petentului îl constituie numărul limitat de locuri, ceea ce determină un sistem de participare prin rotație, din susținerile părții reclamate rezultând că petentul a participat la evenimente organizate anterior de partea reclamată. Acest aspect nu a fost contestat de petent.

7.9. Luând act de actele aflate la dosar, Colegiul este în imposibilitate de a reține aspecte de fapt ce pot fi coroborate prin orice mijloc de probă, de natură a evidenția un tratament diferit pe baza unui criteriu interzis, aplicat unor persoane aflate în situații

comparabile sau analoage, în sensul prevederilor art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000. Practic, din mijloacele de probă depuse la dosar nu se poate reține existența unui raport de cauzalitate direct între refuzul invocat și apartenența etnică a petentului (etnia romă), coroborat împrejurării că altor persoane li s-a permis comercializarea de dulciuri și obiecte de cult, ulterior respingerii cererii petentului, motivat de locurile limitate și încheierea procesului de selecție.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20. alin.2, din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. în privința faptelor sesizate nu se pot reține mijloace de probă care să determine incidența art. 2 din Ordonanța de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și aprobările ulterioare, republicată;

2. clasarea dosarului;

3. se va răspunde petentului în sensul celor hotărâte;

4. o copie a hotărârii se va transmite părților Asociația "Liga meșteșugarilor rromi" din România, prin C. I., Președinte, cu domiciliul în ; Centrul de Conservare și Valorificare a Tradițiilor și Creației Populare al Municipiului București, prin S. M., cu domiciliul de corespondență loc. București, str. Piața Lahovari, nr. 7, sector 1.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

VIII. Modalitatea de plată a amenzii (dacă este cazul)

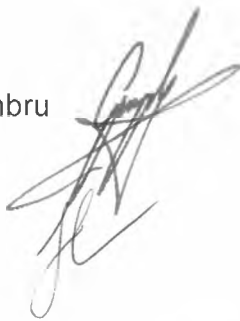
- nu este cazul;

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

GERGELY DEZIDERIU – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

NIȚĂ DRAGOȘ TIBERIU - Membru

TRUINEA ROXANA PAULA – Membru

Data redactării 04.09.2009

Red. G.D., Tehnored. A.S., 3 exemp.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

